

ПІСЛЯМОВА

Нині, коли монографія «Гуманітарна політика Української Держави в новітній період» написана, дехто з представників її авторського колективу схиляється до думки і, мабуть, небезпідставно, що здійснення роботи в репрезентованому вигляді стало можливим (певною мірою) завдяки подіям, уже відомим історії як Помаранчева революція. Саме феномен Майдану, виплеканий горнилом осінньо-зимових днів 2004 р., став джерелом додаткового натхнення для тих, хто працював над науковою розвідкою, фактично прискоривши написання книги.

Феномен Майдану - явище унікальне за своєю природою. Процес формування його ідеалів та цінностей - це наповнений глибоким морально-етичним змістом революційний протест, аналогічний, за висловлюваннями окремих дослідників, хіба що тому, про який своєю появою засвідчило християнство.

Дві тисячі років назад, тоді ще малочисельні громади представників нової релігії, якій невдовзі судилося набути світового виміру, виступили проти тотального духовного виродження Римської держави, уособленням якої є імператори-тирани та їхнє найближче оточення, чие свавілля мало чим відрізнялося від деспотизму можновладців традиційних східних сатрапій. В умовах аморальної вакханалії давньоримського суспільства ефект від заявлених християнами цінностей виявився дійсно знаковим. Останні здійснили грандіозну світоглядну революцію, кардинально змінивши всю систему смисложиттєвих орієнтацій тогочасної людини. Більше того, вони виявилися основоположними цеглинами для подальшого духовного розвитку європейської культури наступних століть.

За майже подібним сценарієм (звичайно, у загальних ризиках) розвивалася ситуація і в Україні. Українці твердо сказали: «Ні!» моральному зубожінню владної еліти, яка в розпалі виборчих перегонів продемонструвала відсутність елементарних уявлень про справедливість, чесність, порядність, повагу, довіру тощо, вчиняючи, натомість, цинічну наругу над Правом і Законом, котрі покликані берегти Правду і Свободу. Більшість українських громадян не схотіли більше миритися з її нахабством, спрямованим на приниження людської гідності. Отож, вони вийшли на вулиці багатьох українських міст та селищ, відстоюючи викристалізовані людством універсальні імперативи співжиття. А Київський Майдан став збірним образом прагнень багатомільйонної української спільноти до морального катарсису суспільства, який, на переконання авторів цієї праці, неминуче здійсниться остаточно - якщо не сьогодні, то завтра.

Практична заслуга Помаранчевої революції в тому, що вона розвінчала безкультур'я, бездуховність і відверту меркантильність тих, хто за своєю посадою покликаний був забезпечувати процвітання Української Держави. Одночасно ідеали Майдану в черговий раз переконали в істинності простого, але давно відомого факту: без становлення високодуховного громадянства суспільний поступ в гуманітарній, економічній, соціальній і політичній сферах приречений на провал. Тобто не економічне й не політичне буття визначають духовно-моральне обличчя нації, а навпаки! Продовжуючи думку далі, логічно напрошується висновок: розвоєві гуманітарної складової соціуму повинна приділятися виключна увага з боку будь-якої національної держави.

Усвідомлюючи цю прописну істину та невідповідність їй стану справ у вітчизняній гуманітарній сфері, авторський колектив власне й прагнув реалізувати бажання якомога швидше завершити роботу над монографією, щоб, роблячи висновки з дослідження, показати необхідність для українського суспільства докорінних трансформацій і запропонувати державно-політичному керівництву Української Держави певну стратегію в гуманітарній сфері. З цією метою автори зосередили увагу на аналізові найгостріших проблем, котрі безпосередньо загрожують

національним інтересам та консервують морально-духовну стагнацію українського суспільства.

Відтак, до уваги читачів пропонується не енциклопедична за своїм статусом праця (автори не ставили собі за мету створити універсальний і завершений продукт), а конкретно орієнтоване у прикладну площину науково-аналітичне дослідження.

Сьогодні, на жаль, стабільним розвитком не вирізняється жодна з гуманітарних сфер. Прикро за українську владу, оскільки в результаті її нерозсудливих дій гуманітарна сфера України за роки незалежності перетворилася на суцільний клубок проблем (текстуальна частина роботи розкриває це у багатьох аспектах), який розплутати надзвичайно важко. Проблемними є освітянська і наукова царини, конфесійне середовище і культуро-формуюча та ідеологічна складові соціуму. Болісно спостерігати за тим, скажімо, як зволікання з реформуванням національної наукової системи, ігнорування природної необхідності завоювати та впроваджувати найновіші технологічні досягнення цивілізації поступово призводять до занепаду національної науки, суттєво гальмують перспективи суспільного та соціально-економічного розвитку країни в цілому. Або як падіння рівня політичної культури перетворює виборчі кампанії на справжні баталії не на життя, а на смерть.

Бути в наш час політиком - означає асоціюватися в уяві переважної більшості українських громадян із типом людини користолюбної, егоїстичної, лицемірної, продажною. Нинішній політик - це зовсім не світлий образ героя, котрий наділений досконалістю, в першу чергу, державними, управлінськими, дипломатичними особистими якостями. Девальвація політичного образу є результатом превалювання примітивізованих форм культури спілкування над цивілізованими, і не лише у політиці, а й загалом в українському суспільстві.

А хіба майже півторадесятилітня інертність українських високопосадовців щодо процесів конституювання Української Помісної Православної Церкви не поставила під сумнів реалізацію цієї ідеї найближчим часом?! Завдяки бездіяльності можновладців посилюється духовна залежність України від (у даному випадку) Московської патріархії. А там, де має місце

залежність духовна, виникає підґрунтя для втрати незалежності політичної та економічної.

Тривожно й за симптоми дезінтеграції Української нації на окремі політико-культурні утворення з певним визначеним географічно регіоном локалізації. Таке виявилось можливим, оскільки в державі немає чітко й коректно сформованої концепції національної ідеології. Наявні лише її фрагментарно розроблені й безсистемно впроваджувані елементи. У масовій свідомості продовжує існувати одразу кілька різноспрямованих ідеологічних інтенцій - радянсько-комуністична, соціал-демократична, ліберальна, національно-патріотична, - і жодна з них вочевидь не відбулася як основа загальної національної ідеології і не стала програмною для всього Українського народу.

Автори доклали зусиль для того, щоб не перетворити монографію у статистичний довідник з констатації негараздів у вітчизняній гуманітарній сфері. Дослідження наповнює низкою міркувань і пропозицій стосовно подолання щойно згаданих негативних тенденцій. Відверто кажучи, монографія «Гуманітарна політика Української Держави в новітній період» - ґрунтовний методологічний посібник з питань гуманітарного розвитку українського суспільства. В ній подано спробу опрацювати механізми реалізації державної стратегії в освітянській, науковій, культурній, ідеологічній, релігійно-церковній тощо підсистемах українського суспільства.

Сподіваємося, що наші українські державотворці не оминуть її своєю увагою, а використають в якості теоретико-практичного інструмента. Щиро віримо, що в Україні буде побудоване розвинуте суспільство знань; конституйовано Українську Помісну Православну Церкву; забезпечено функціонування національного інформаційного простору; синтезовано національну ідею, спроможну стати стрижнем консолідації українців у монолітну сучасну націю; українські діти і молодь виховуватимуться на взірцях не фіглярства, а високохудожньої та глибоко моральної культури. Віримо, що врешті-решт українська влада реалізує означені вище пріоритети національного поступу.

Ми свідомі того, що процеси, котрі відбуваються в гуманітарній сфері, надзвичайно вагомі для цивілізаційного поступу суспільства,

оскільки вони безпосередньо стосуються того виміру людського буття, який називають духовним. Іншими словами, необхідно усвідомлювати реальність такою, якою вона є, тобто, що гуманітарна сфера охоплює екзистенціальний простір, де закладається підґрунтя для світоглядних принципів, формування ціннісних орієнтацій, моральних переконань, поведінкових правил, ідеалів особистості, де її внутрішня суб'єктивність набуває якісної суспільної визначеності. Адже індивід стає особистістю завдяки, з одного боку, оволодінню масивом гуманітарного знання, а з іншого - завдяки копіткій праці на ниві застосування цього знання у суспільній практиці, насамперед безпосередній реалізації морально-культурних принципів на рівні міжлюдських взаємин. Звідси і превалююча значимість гуманітарної підсистеми у розвитку конкретної держави та людського суспільства загалом.

Наукове видання

Здіорук Сергій Іванович, Нагорний Віктор Іванович,
Гнатюк Сергій Леонідович, Карпенко Микола Миколайович,
Токман Володимир Валерійович, Бублик Сергій Григорович,
Здіорук Олена Іванівна, Кралюк Петро Михайлович,
Галушко Кирило Юрійович

**ГУМАНІТАРНА ПОЛІТИКА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ
В НОВІТНІЙ ПЕРІОД**

Монографія

За редакцією
кандидата філософських наук, доцента Здіорука С. І.

Літературне редагування *І. О. Кустовська,*
Т. М. Філіппова, Л. К. Надіон
Комп'ютерна верстка *Л. К. Надіон*

Оригінал-макет підготовлено
в Національному інституті стратегічних досліджень
01030, Київ-30, вул. Пирогова, 7-а
Тел.: 234-50-07

Підп. до друку 10.08.06. Формат 60x84/16. Папір офс. Друк оф.
Гарн. «Petersburg». Ум. друк. арк. 27.
Обл-вид. арк. 23,35. Наклад 400 пр. Зам. _____

Друк ПП «Інтертехнологія» ТОВ
01054, м. Київ, вул. Воровського, 34г
тел.: 486-59-26